

Світлана КОНДРАТЮК,
заступник директора з навчальної роботи
ВСП «Житомирський торговельно-
економічний фаховий коледж ДТЕУ»

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. Дослідження розкриває проблеми фахової передвищої освіти в умовах війни, зокрема організації освітнього процесу, використання різних форм навчання та рівня задоволеності освітнім процесом серед здобувачів фахової передвищої освіти.

Метою дослідження є вивчення впливу військових дій в Україні на розвиток фахової передвищої освіти, проведено аналіз форм навчання та основних ресурсів дистанційної освіти.

Установлено, що для продовження освітнього процесу в умовах військових дій можна використовувати різні форми навчання.

Ключові слова: фахова передвища освіта; освіта в умовах війни; організація освітнього процесу; форми навчання; дослідження впливу війни на фахову передвищу освіту.

Постановка проблеми. «Вплив війни на освіту породжує низку гуманітарних і соціальних проблем. Школи та університети зазнають бомбардувань, обстрілів та підпалів. Дітей, вчителів та викладачів убивають, травмують, викрадають або безпідставно затримують, освітні установи використовують як бази, казарми або центри затримання. Такі дії завдають шкоди учням, студентам та педагогічному персоналу, позбавляють величезну кількість, на якому громади будують своє майбутнє. У багатьох країнах збройні конфлікти продовжують руйнувати не лише шкільну інфраструктуру, але й надії та прагнення цілих поколінь» – наголошено в Декларації про безпеку шкіл, що є політичним зобов'язанням щодо захисту освіти під час збройних конфліктів, яке взяло на себе 114 держав (Safe Schools Declaration, 2015).

У цей складний для України час, коли на значній території країни ведуться воєнні дії, а громадяни змушені були шукати безпечних місць для проживання і разом з дітьми залишили свої домівки війна, окрім фізичного насилля, принесла із собою ряд психологічних проблем, які потрібно вирішувати, а також будувати освітній процес в умовах постійної загрози ракетних ударів, артилерії чи бомбардування: змінювати норми очного навчання відповідно до спроможності закладу, забезпечення захисту учасників освітнього процесу під час повітряних тривог тощо.

Водночас у навчальних закладах України почали відновлювати освітній процес. Рекомендовано його здійснювати у змішаній формі, вводити позмінне навчання та планувати довгі зимові канікули для уникнення господарського колапсу в опаленні приміщень, які задіяні в освітньому процесі, збільшувати норми робочого часу для педагогічних працівників до 60 годин на тиждень, продовжити навчальний процес після 30 червня.

При плануванні освітнього процесу закладам фахової передвищої освіти необхідно, крім рекомендацій органів влади, самостійно вивчати напрацювання науковців інших країн, де відбувалися військові дії, аналізувати досвід, що актуалізує аналіз дієвих міжнародних документів і практик, обмінюватися досвідом з іншими навчальними закладами.

Метою цього дослідження є вивчення задоволеності дистанційним навчанням, готовності до очного, дистанційного, змішаного чи асинхронного навчання в закладі фахової передвищої освіти під час війни та ставлення здобувачів освіти до такого навчання; пошук оптимальних умов, на основі наявних механізмів і рекомендацій для здійснення освітнього процесу в сучасних воєнних умовах.

Виклад основного матеріалу. Формування фахової передвищої освіти (ФПВО) відбувається за екстремальних умов, перший набір фахового молодшого бакалавра відбувся у 2020 році. З 1 вересня вони пішли на навчання в умовах поширення світової пандемії COVID-19. 24 лютого 2022 року Україна зіштовхнулася з війною проти Росії, яка віроломно напала. Освітяни не були готові до таких подій, тому було ухвалено рішення щодо припинення освітнього процесу в усіх закладах освіти та оголошення канікул на два тижні. Далі Міністерство освіти України надало рекомендації, враховуючи які заклади освіти самі мали визначитися з відновленням процесу навчання в дистанційній формі, щоб уберегти здобувачів освіти та персонал від ризиків, які пов'язані з війною.

Навчальний процес у коледжі розпочався 14 березня 2022р. у дистанційному форматі, адже через світову пандемію COVID-19 вже мали досвід навчання онлайн.

17 % здобувачів освіти коледжу були змушені виїхати за кордон. 0,5% здобувачів так і не приступили до навчання, причини в кожного різні: хто виїхав до іншої країни та не повернувся, в когось змінилися пріоритети. У цілому 97% студентів коледжу виконують навчальні плани й навчаються в дистанційному режимі, що, незважаючи на екстремальні умови та постійні загрози повітряних атак, є високим показником.

У коледжі налічується 65 штатних педагогічних працівників. Лише 2% від загальної кількості працівників виїхали за межі країни. Станом на 01.09.2022 року 1 викладач не повернувся та звільнився з роботи.

З огляду на всі перелічені фактори впливає питання: в яких умовах і як розпочати та завершувати 2022–2023 навчальний рік. Адміністрацією коледжу було прийнято рішення розпочати навчальний рік з 01 вересня 2022 року.

Перед педагогічним колективом коледжу постала не проста задача – запуск освітнього процесу. Для розуміння особливостей планування навчального року ми провели опитування за допомогою інструментів Google-форми серед здобувачів освіти та їхніх батьків.

Опитування для батьків:

1. Де буде перебувати ваша дитина з 1 вересня 2022 року?
2. Яку форму навчання Ви підтримуєте з 1 вересня 2022 року?

Ваша дитина з 01.09.2022 року, буде перебувати:
219 відповідей

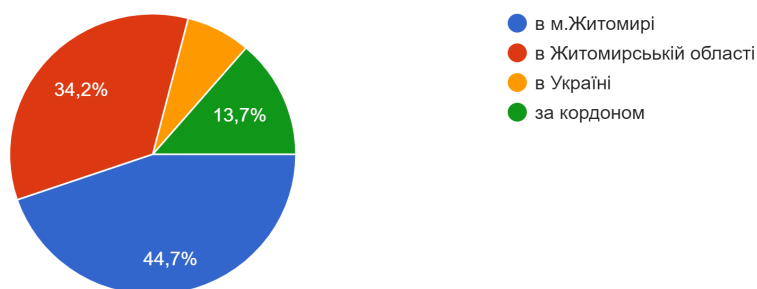

Рис. 1. Результати опитування: Де буде перебувати ваша дитина з 1 вересня 2022 року?

Яку форму навчання Ви підтримуєте з 1 вересня 2022 року?
219 відповідей

Рис. 2. Результати опитування: Яку форму навчання Ви підтримуєте з 1 вересня 2022 року?

Аналізуючи відповіді батьків з'ясували, що лише 13,7% здобувачів освіти на початку навчального року перебували за кордоном, а 54,8% батьків обрали дистанційну форму навчання (вважаючи, що так буде безпечніше для їхніх дітей). Адміністрацією коледжу було проаналізовано всі можливості: наявність тимчасового укриття на 500 осіб, кількість здобувачів освіти на 1 вересня 2022 року (931 особа), результати опитування батьків студентів, безпекову ситуацію та прийнято рішення про початок освітнього процесу 2022-2023 н.р. у змішаному режимі.

Щоб проаналізувати якість освітнього процесу та скоригувати ситуацію, було проведено наступне анкетування: «Рівень задоволеності споживачів освітніх послуг якістю організації змішаного навчання».

Яку форму навчання Ви обрали?

525 відповідей

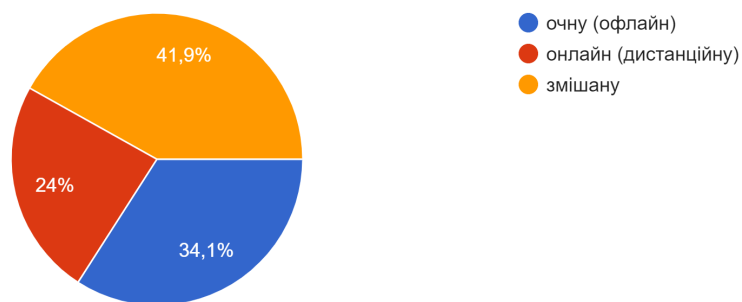

Рис. 3. Результати опитування: Яку форму навчання ви обрали?

Аналізуючи відповіді здобувачів освіти на перше запитання, ми спостерігаємо, що 34,1% враховуючи ситуацію в державі, усе ж таки виявили бажання вийти на очне навчання, а 24% здобувачів освіти коледжу не такі оптимістичні та бажають залишитися в режимі дистанційного навчання, 41,9% не проти комбінувати та використовувати переваги двох форм навчання за схемою гібридного навчання.

Як би Ви оцінили рівень організації змішаного навчання в освітньому закладі?

525 відповідей

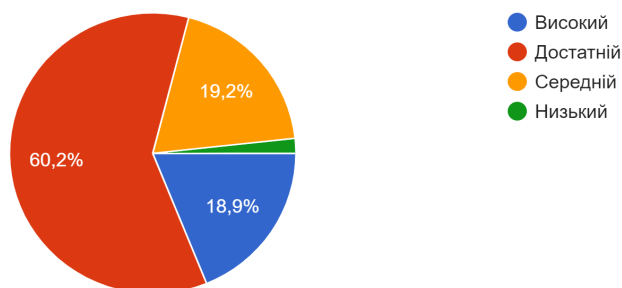

Рис. 4. Результати опитування: Як би ви оцінили рівень організації змішаного навчання в освітньому закладі?

На запитання «Як би ви оцінили рівень організації змішаного навчання в освітньому закладі?», отримали відповіді, що майже 80% повністю задоволені навчанням у режимі онлайн і лише 1,7% - не задоволені. Основний критерій незадоволення полягає у відсутності соціалізації здобувачів, вони навчаються, спілкуються і більшість свого часу знаходяться у віртуальному світі, тобто вони позбавлені повноцінного студентського життя.

Яку форму проведення занять обрали викладачі для дистанційного навчання?

525 відповідей

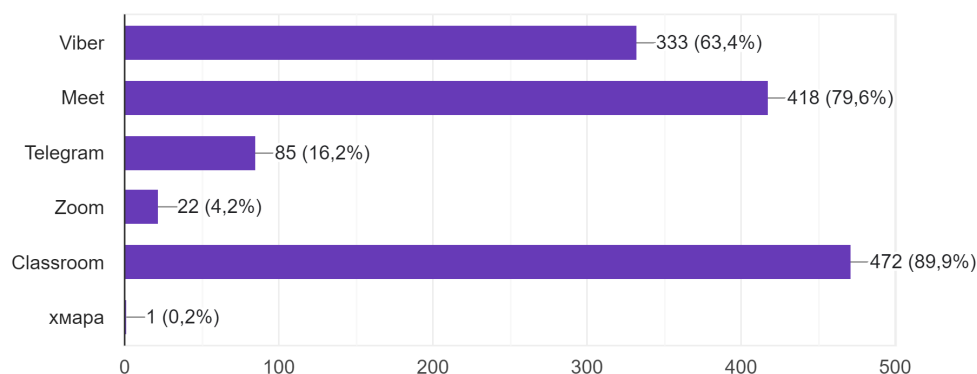

Рис 5. Результати опитування: Яку форму проведення занять обрали викладачі для дистанційного навчання?

За результатами опитування переважна більшість викладачів коледжу для проведення занять обрали Classroom.

Для налагодження ефективного функціонування освітнього процесу колектив коледжу працює в хмарному освітньому середовищі LCloud та Google Workspace. Також викладачі використовують такі сервіси, освітні ресурси: Zoom, Youtube, Prometeus, EdEra, На Урок, Viber, Telegram, Classtime та інші.

Важливим питанням була і є безпека здобувачів освіти коледжу. Враховуючи вище перераховане ми зробили висновок, що варто розглядати систему гібридного навчання, де частина здобувачів буде чергувати очне навчання із дистанційним, а ті, які будуть за кордоном, будуть навчатися в режимі онлайн. Склалась дуже непроста ситуація, адже переважна більшість студентів за результатами вхідного контролю знань, має дуже низький рівень успішності та майже втратила навички учіння (як наслідок дистанційної освіти впродовж 2 років через COVID-19 та воєнного стану). Викладачі змушені працювати в режимі відеоконференції, де переважна частина студентів знаходиться в аудиторії, а деякі на онлайн навчанні. Застосовується як синхронне так і асинхронне навчання. Викладачі застосовують при цьому інтерактивні освітні платформи, електронну пошту, форуми, соціальні мережі тощо.

Висновки. Основне завдання адміністрації коледжу – це гарантування безпеки та захисту здобувачів, викладачів, персоналу в умовах надзвичайних ситуацій та військових дій й налагодження ефективного безперервного освітнього процесу.

Для надання якісних освітніх послуг в умовах війни необхідно використовувати комплекс дій та шляхів з урахуванням кожної конкретної ситуації та переглядати форми проведення навчальних занять майже чи не щодня.

Вищезазначені особливості організації та проведення освітнього процесу в коледжі постійно вдосконалюються відповідно до викликів, з якими вимушені зіткнутися освітяни в умовах війни.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про вищу освіту». (2014).
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України «Про освіту». (2017).
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Закон України «Про фахову передвищу освіту». 2019.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>
4. Президент України. (2019). Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року (722). <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>
5. Ахромов, М., & Боброва, Т. (2021). Перспективи розвитку професійних компетенцій здобувачів фахової передвищої освіти під час дистанційного навчання. *Молодий вчений*, 1 (89), 75–77.
<https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-1-89-16>
6. Бурак, В. Г. (2021). Інноватизація професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи в умовах сучасного реформування освіти. *Science, theory and practice*, 29, 391.
<https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2021/06/XXIX-Conference-June-08-11-2021-Tokyo-Japan.pdf#page=392>
7. Горіховський М.В., Оганесян В.С., Гаймер С.А., Юрков С.І., Олійник Л.В.(2021). Особливості підготовки фахових молодших бакалаврів під час карантинних заходів у зв'язку із пандемією COVID-19. *Інноваційна педагогіка*, 42, 204–207.
<http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/42/41.pdf>